

3

SPECIMEN HISTORICUM
DE
VETERE CARELIA
ANTE OCCUPATIONEM SVECANAM;

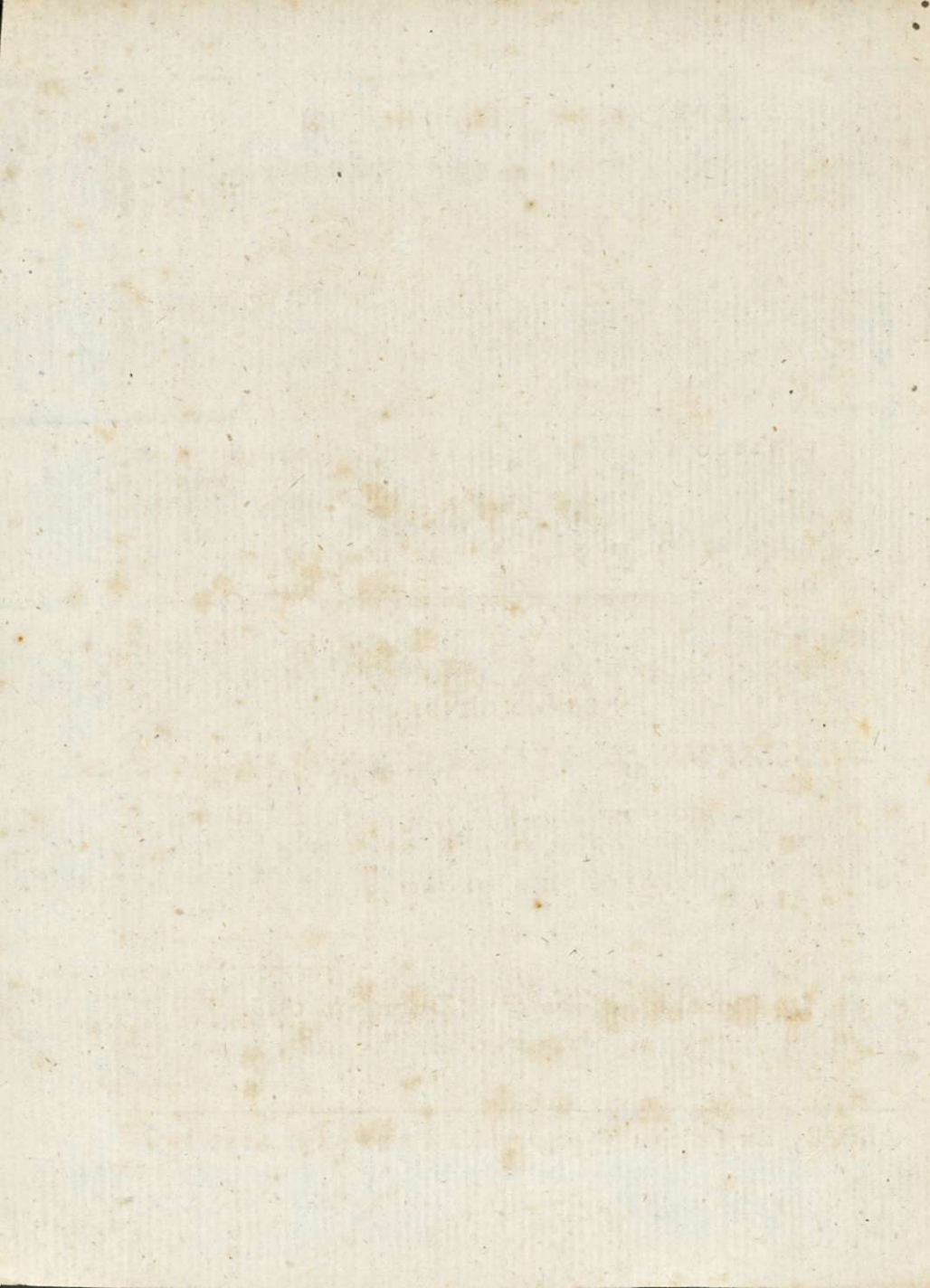
QUOD
CONS. AMPL. FAC. PHILOS. ABOËNS.
PUBLICO EXAMINI MODESTE SUBJICIUNT

AUCTOR
GABRIEL REIN,
Historiarum Docens & Aman. ad Bibl. Acad. E. O.

&
RESPONDENS
GUSTAVUS JOHANNES MECHELIN,
*Stip. Arckenholz.
Wiburgenses.*

Sectionis primæ
P. III.

In Auditorio Juridico die 7 Decembris 1825.
h. a. m. c.

§. VI.

Interna apud Carelios qualis fuerit rerum administratio ob monumentorum defectum difficile est explicatu; a cæteris Fennis licet quibusdam in rebus deceserint, nunquam cum Russis ita apparent uniti, ut regiminis formam in provinciis eorum obtinentem terra Carelica sibi induerit. In ipsis suis primordiis civitatis foederatæ speciem præbet imperium Russicum; gentes nimirum & nationes alia in aliam nullum exercuerunt principatum, sed rerum internarum curam quæque sibi integram servaverat 1). Progressu temporum constitutio hæcce originaria certe in pluribus populis est permutata, Carelii tamen magistratui a majoribus recepto, & inde rerum statui cæterorum Fennorum moribus convenienti, addicti permansisse videntur. Majores scilicet nostri ea ætate in conditione maxime naturali, nulli communi imperio obnoxii, seniorum & patrumfamilias auctoritati obtemperantes, vixerunt, ita tamen ut qui singula incolebant territoria, foedere in communem tam administrationem quam defensionem conjuncti, statis conventibus de rebus suis publicis consultarent 2). Ejusmodi instituta apud nostrates floruisse, vocabula indigena *Rihla* & *Rihlafunta* probant, quorum prius foedus a pluribus pagis initum, & posterius complexum pagorum consociatorum significat 3). Sententiam hancce ulterius confirmat exemplum Estonum, qui proximi gentis nostræ sunt consanguinei, & apud quos provinciæ communibus legibus conjunctæ, simili nomine *Rilegunde* vel *Rylegunde* significatæ obveniunt 4). Concilia, voce indigena *Råråjåt* dicta, in quibus de publicis deliberarent negotiis, num statis temporibus & certis locis habita sint, haud constat; conjicias tamen loca & delubra sacris ritibus deputata, & tempora cultu divino sacrata, consiliis quoque in communem salutem captandis fuisse destinata. Nulla est causa cur Carelios his

in rebus a popularium moribus sejunctos arbitraremur: hæcce namque constitutionis forma eo minus displicere potuit Russis vel ab iis prohiberi, cum Novgorodiæ quoque, Kioviæ & aliis ab ipsis principibus administratis locis populi conventus sub nomine вѣче peragerentur 5), omninoque minus internas gentium subditarum res sibi curæ haberent, verum summam obedientiæ in soluto tributo ponerent Russi 6). Tale nobis prodit exemplum Livonia post mortem WOŁODIMĚRI MAGNI seditiosa & a JAROSLAVO anno 1030 ad submissionem redacta, cui rerum suarum administratio secundum mores a patribus receptos integra relicta est 7). Ejusmodi magistratus formam non tamen nimis laxæ & solute Carelios nostros conjunxisse credas, cum consideres, non solum ad proprios defendendos focos, verum etiam ad longinquiores expeditiones bellicas, in Russiam, Estoniam & sic porro susceptas, eosdem reperiri associatos. Advocatis ad tuendam quietem & securitatem publicam principibus Warægicis tributum solvebant, in communem omnium salutem adhibendum; quum autem RURICUS & fratres ejus regiones a Carelia remotiores habitandas eligerent, moxque Novgorodia sola caput regni existeret, tributarii facti sunt nostrates primum quidem ipsi principi, deinde autem genti quoque Slavo-Ruthenicæ; & ubi tandem Novgorodia magna, privilegiis & juribus a JAROSLAVO I:mo adeptis, iisdemque inviolate servatis, mercatura sua florenti potentiam & libertatem a magnis principibus minus circumscriptas nacta erat, in subditis, gloriose hujus reipublicæ territorium incolentibus, apparent quoque Carelii 8). Gubernatoris tamen Novgorodiensis iisdem præpositi & terram eorum incolentis, quales e. c. in Staraja Russa, Ladoga, Torschok & aliis locis, sub nomine Посадникъ vel Намѣстникъ occurrunt 9), nullum obvenit exemplum. Anno quidem 1307, condito scilicet
jam

jam a Svecis Wiburgo, ipsa tamen circumjacente regione nondum, composita pace, iisdem tradita, mentio fit cujusdam BORISS, cui propter merita quædam, uti videtur, in rempublicam notabilia, reditus Careliæ concessi erant, quemque repetundarum accusabant apud Magnum Principem MICHAËLEM JAROSLAVIDEM Novgorodieneses, perhibentes Carelios ab eo spoliatos, & eo redactos esse, ut apud Germanos (Svecos) refugium quærerent 10). Num præterea judicialis vel alia cæteroquin auctoritas eidem demandata fuerit, e loco allato haud apparet, quare, præsertim cum nullibi aliter mentio fiat præfecti Carelici, summam ejus potestatem in tributi ad proprios usus exactione positam fuisse putamus. Nullum plerumque magistratum Novgorodiensem in Carelia habitasse, e defectu quoque defensoris contra invadentes Svecos colligi potest; ubi scilicet Torkillus Canuti, ibi appellens, Wiburgum condidit, nulla vi statim est prohibitus, verum postero demum anno e Russia exercitus ad arcendos hostes est emissus; si namque in terra jam confessus fuerit prætor Rusficus, sine dubio comites suos, vicinosque incolas ad advenas depellendos convocasset, neque historia eam rem silentio transiisset. Aliqua tamen apud nostrates valuit auctoritate Ingridiæ procurator, quod e pacto Novgorodienfium cum Godlandiæ mercatoribus jam laudato statuere licet. Audiunt ibi scilicet verba: *"Si furta commissa fuerint inter Berko & Enga, intimabitur Oldermanno de Engen, qui veniet infra duos dies, & si infra duos dies non venerit, Oldermanni illi, qui furem deprehenderunt, secundum quantitatem furti de eo judicabunt"*

11). BERKO est hodierna parœcia Björkö, Fennorum Rövisto, in annalibus Rusficis Березовой островъ appellata & libonotum versus a Wiburgo in mari sita 12); e qua statione igitur mercatores peregrinantes tutelæ Rusforum erant commendati. Sed hæc Oldermanni Engensis in

Carelios quoque auctoritas, uti probabile videtur, non nisi circa negotia valebat, quæ iis cum exteris intercederent mercatoribus, quo commercium cum hisce tuto exerceri posset; & forsan ei quoque, utpote proximo Novgorodienſium præſidi, ſumma tributorum exactio commiſſa erat, quo conſilio quotannis aliquis emitti potuit veſtigialium collector, quales tempore WOŁODIMIRI MAGNI in Eſtoniam 13), & anno 1071 a Principe SVÆTOSLAVO in Beloſtero 14) ablegatos reperimus. Quibusnam in rebus tributum illud (Управа, оброкъ) præcis Careliis impoſitum conſtiterit, in rerum antiquarum monumentis nuſquam expreſſe ſignificatur; notum tamen eſt, primos Waragos nationibus ſubjugatis tributi loco pelles ferinas ſolvendas imperaſſe 15), & incolas Ruſſiæ borealis, nominatim Jugros pellibus imprimis veſtigialia debita pependiſſe 16); veriſimile igitur eſt, etiam Carelios iisdem in publicum uſum ſubminiſtrandis fuiſſe obſtriſtos, præcipue cum primis imperii Svecani temporibus ſalarium quoque ſacerdotibus debitum hiſce rebus maxime ſolvendum ſtatueretur 17). Pelles nimirum, ut apud gentes Aquilonares in univerſum, ita & apud majores noſtros commune quoddam mercium commutandarum pretium vetuſto tempore effeciſſe videntur 18), unde Lapponum *Naſa* (idem vocabulum quod apud nos pecuniam ſignificat), proprie pellem denotat 19). Quin etiam ſub initium ſæculi XVI adhuc tam rarus erat pecuniæ uſus in aquilonariis Sveciæ & Fenniæ partibus, ut commercia rerum commutatione plerumque peragerentur 20). Præter ſolutionem tributi, officium quoque Careliis cum cæteris Ruſſiæ incolis commune, auxiliariis ſcilicet copiis dominis ſuis ſuccurrendi 21), ſubditorum iis dedit conditionem; haud raro enim in annalibus noſtratium ad expeditiones bellicas convocatorum, vel in iisdem participum fit mentio, ubi ſcilicet vel hoſtium impetus tam

ma-

magnam exegit bellatorum copiam, ut ordinarii Principum milites (aulici, nobiles, дружина) non sufficerent, vel ubi Novgorodienses seditiosi ipsis Principibus arma inferre in animo habuerunt. Res hasce ulterius explicandi infra præbebitur ansa, ubi bellica Careliorum facta exponere conabimur.

- 1) Unde in CHRON. PLESCOV. hæc occurrunt verba: Новгородцы своєю властью имаху, а Кривичи своєю, а Чюдъ своими владѣху, и дань даваху Варягомъ. Cfr. KARAMSIN Ч. I. прим. 275. Ejusmodi præ se tulisse quoque videtur incertam famam anonymus Chronici Fennici Auctor, dicens: "Postea Russis ita uniti fuere Finni, ut penes quem summa imperii fuerit, difficulter dici possit." NETTELBL. Schwed. Biblioth. Erst. Stück. S. 113.
- 2) PORTH. ad JUUST. p. 61 & 64.
- 3) Rev. RENVALL in Lexico suo Finnico, sumptibus Ill. Imperii Russici Cancellarii, Comitis RUMENZOFF edito, quod, quantum hucusque in lucem prodiit, consulere, benigne nobis concessum erat, hæc habet: "Kihla I) orig. sponsione mutua confirmata societas plurium pagorum ad communem defensionem contra extraneos & ad justitiam internam administrandam, unde kihla:kunta quondam complexus pagorum consociatorum &c."
- 4) Origines Livoniæ ed. Gruber p. 169: "Episcopus Hermannus locavit in eo (castro Odempe) viros nobiles & milites honestos — donans unicuique eorum provinciam, id est, Kylegundam — ut Estonas, subditos suos, fidem docerent Christianam." Cfr. ibid p. 182 & PORTH. ad JUUST. p. 132 & 143 sq.
- 5) KARAMSIN I, СПР. 235, ПРИМ. 495.

- 6) Lehrberg *ib. d. Zem. in l. c. p. 122 sq*: "Unbekannt mit den Maximen italienischer Politik drangen unsere (die Russischen) Großfürsten überwundenen Völkerschaften keine neue Verfassung, keine fremden Gesetze, nicht einmal ihre Glaubenslehre auf; genug, wenn die Oberherrschaft anerkannt, die Feindseligkeiten eingestellt, und der, Friedens halber, auferlegte Tribut richtig abgetragen wurde."
- 7) KARAMSIN *Исп. Росс. Ч II, стр. 24 sq.*
- 8) "И съвокупишась вНовгородъ вся влашь Новородская, Плесковичи, и Ладожане, и Корвля, и Ижера, и Вожане" &c. I Нвгр. стр. 554; & *ibid.* стр. 580: "и соидеся вся волость Новородская, и Плесковичи, и Ладожане, Рушане, Корвля, Ижера, Вожанъ." *Cfr.* II Нвгр. 159 & 172. *Secundum exemplum Cel. LEHRBERG Chronicon Novgorodicum, quod reperitur typis excusum in Tomo II operis Продолжение древней Россійской Вивлюэики (СПг. 186 sqq. 8:0) inscripti, Novgorodicum primum, annales vero Mosquæ anno 1781 4:0 editos Novgorodicum secundum appellabimus. Celebratos hosce, æque ac electam copiam aliorum annalium, illustrandæ antiquæ Historiæ Russicæ & Septentrionali in universum egregie inservientium, Bibliotheca nostra Academica debet munificentiæ & liberalitati nunquam satis laudatæ Illustrissimi Imperii Russici Cancellarii D:ni Comitis RUMENZOFF, cui anno currenti eosdem dono nobis benigne transmittere placuit; quare gratissima agnoscimus mente, Summo Literarum Patrono atque Мезднати nosmet debere facultatem ipsos fontes consulendi.*
- 9) КАЛАЙДОВИТШ О Посадникахъ Новгородскихъ, стр. 31.
- 10) "А Бориса Коспяношиновича кърмилъ Новгородъ Корелю, и онъ Корелю всю исперялъ и за Немцы (Шведы) загонилъ": *literæ habent antiquæ in Archivo Novgorodiensi servatæ, teste Nob. Karamsin. Ч. IV, стр. 172 и прим. 213.*

- 11) Vid. DREYERi Specim. juris publ. Lubec. p. 178. Audiunt quoque verba ejusdem padī p. 177: "*Cum mercatores Theutonici vel Gotenses veniunt in Berko in regno regis Nogardiensium & quidquid eis in ditione Nogardiensium injurie irrogatum fuerit, super hoc Nogardienses respondebunt.*" KARAMS. Ч. III, стр. 244 & Lehrberg *ib. e. novgor. gothl. Urkunde in l. c. p. 259.*
- 12) I Нвгр. стр. 617, & Lehrb. С. 257.
- 13) Heimskringla ed. PERINGSK. I. 197.
- 14) Софійскій Времянникъ, изд. П. Спроевъ. Ч. I, стр. 164 и I. Нвгр. стр. 360.
- 15) Schlöṣ. Nest. II, С. 153 f. Nest. Ав: счеловѣка по бѣль веверицѣ.
- 16) KARAMS. III, стр. 87 и 207, прим. 88. Zwers Gesch. d. Rußl. С. 118.
- 17) PORTH. ad Juust. p. 315, nota 243: Och i första Begynnelsen när Christendom kom til Finland, gjordes eth grossin aff hwarjo bogho. In Wibang til 1785 års Åbo Lidug. s. 119 de decimis Episcopo tribuendis, e conventione cum Careliis inita, & anno 1331 a Rege confirmata, afferuntur: at de årligen skulle erlågga af hwar röt i Karelska Hårdet tvåanne goda skinn eller Wasse (bålg). Cfr. *ib. p. 122.* PORTH. ad Juust. p. 230, ejusdq. Syll. Monum. p. 62 sqq., 68 sq.
- 18) OLAI MAGNI Historia de gentibus Septentrionalibus, Lib. VI, cap. XVI.
- 19) LINDAHL & OEHRLINGS Lex. Lapp. RENVALL in Lex. suo Finnico hæc habet: Наһа, orig. res quævis mercium pretio inserviens e. c. pellis, metalla &c. inde hodie pecunia, numus.

20) OL. MAGN. IV. v.

21) КАРАМС. Ист. Росс III, стр. 203 — 4: Въ чрезвычайныхъ случаяхъ вооружились просвѣтые граждане или сельскіе жители. *Lewers Gesch. d. Russl. S. 29.*

§. VII.

Paucis jam tetigimus mercaturam inter Rusfos & plures istas gentes, quæ mare Balticum incolebant, medio ævo factam, heic ulterius ut ad eandem revertamur, jubet instituti nostri ratio. Ut jam attulimus, a SNORRONE & ADAMO BREMENSI ejus fit mentio, quatenus scilicet e Scandinavia & incolis urbium Slavicæ gentis, in oris Germaniæ borealibus sitis, per Rusfiam exerceretur. Deinde eam sibi vindicabant Gotlandenses & mercatores Teutonici, qui Wisbyæ sedes posuerant, quibuscum conjunctæ, orto paullatim fœdere sic dicto Hanseatico, plures Germaniæ civitates ejusdem participes evaserunt 1). Tanti vero æstimabatur negotiatio hæcce, ut copia mercium Novgorodiæ congestarum, depositorium quasi commune efficeret stationibus in aliis terris obvenientibus, aut fontem, unde rivatim quasi profluerent uberrima illa lucri quæstusque incitamenta 2). Non autem solum ab aliis inferri passî sunt Rusfi mercimonia, verum ipsi quoque ad externos eorum conquirendorum causa itinera susceperunt. Sic jam anno 1157 naves eorum satis numerosæ apparent Slesvici 3) & anno 1187 privilegio imperatoris FRIDERICI BARBAROSSÆ Lubecensibus dato, Ruthenis quoque ibi appellendi conceditur facultas 4). Variæ fuerunt viæ, quibus in Rusfiam adportarentur merces; cum vero Novgorodia diu potissimum harum regionum permanferit emporium, iter quoque facillime eo deducens per sinum Fennicum, Nevam fluvium & sic porro, maxime erat frequentatum. Negotiatoribus autem, hac ex parte

parte Rusſiam petentibus, inſula Betuletum (Björkö) ſtationem præbuit commodam 5) unde per totum litus cum accolis mercaturam facere licuit, quare in pacto læpius laudato Novgorodiensium cum Gotlandenſibus occurrit: "*cum naves mercatorum ſunt in Nu, ſecundum antiquam juſtitiam libere poſſunt negotiari cum Carelis & Engis*" 6). Igitur jam temporibus ſæculum XIII præcedentibus, non deſuiſſet majoribus noſtris, hæc loca tenentibus, occaſio, varias ſibi res acquirendi, quibus cõditio humana ſublevatur & jucundior redditur, niſi paupertas terræ facultates iis negaſſet, & mores rudiores vitæ oblectamenta peregrina & pretioſa reſpuiſſent. Itaque in neceſſitatibus tantummodo ab hoſpitibus ſibi comparandis eos ſubſtituiſſe crediderim, neque quidquam penſi habuiſſe e. gr. pannorum e Flandria & Anglia Ruſſiam allatorum 7), qui ob ſubtilitatem majoris erant pretii; linteum tamen Germanicum, Sapan paſtina ut dicunt, acceptum fuiſſe videtur noſtratibus 8). Manca admodum eſt notiſſima antiqui commercii Ruſſici, & præcipue quod genera mercium eo adveſtarum attinet; ſcimus tamen etiam ſalem maritimum ab Hanſeaticis, per terras Boream & Orientem verſus ſitas, eſſe venditum 9), quem certe neque Carelii reſpuerunt. Eundem & ſeriore temporibus gratisſimam Careliis adlatam, fuiſſe mercem, inde colligas, quod Wiburgo, urbi ſcilicet unde eam plerumque acquiſiverunt, nomen oppidi ſalini indiderint 10). Statui eorum & vitæ generi, venatui & bello magnum in modum intento, inſtrumenta quoque bellica maximi erant momenti; quamquam enim ferri elaborandi haud permanſerant imperiti, gladiique Fennici in Saggis Islandicis erant celebrati 11), meridionalium tamen populorum ferramenta ſine dubio perfectioris fuerunt fabricæ. Arma revera ad eos acceſſiſſe ſatis produnt antiquitatis monumenta; Carelii namque quum vel ſoli vel

cum aliis as sociati vicinos, fidei Catholicæ addictos, sæpe aggredierentur, armisque ab exteris acquisitis maxima Svecis eorumque in Fennia subditis afficerent damna, ægerime ferebant hocce commerciorum doctrinæ Divinæ nuncii, neque querelas suas gravissimas ad summos rerum humanarum in terra arbitros, Pontifices scilicet maximos, proferre omiserunt. Et miranda sane est sollicitudo, qua "*novellæ huicce Christianismi plantacioni*", in abdita Septentrione institutæ, succurrere & paganorum "*tribulationes & presuras a fidelibus*" removeve studuerunt papæ. Unus eorum equitibus cruciferis in Livonia injungit, ut Ecclesiæ Finlandensi suppetias ferant 12), alter verbum crucis contra "*Carios & alios vicinos paganos*" prædicari jubet 13), plures denique "*per censuram ecclesiasticam*" prohibent ne mercimonia cum hostibus Christi exerceantur 14). E bullis heic allatis papalibus simul apparet, non solum ferrum & arma, verum etiam "*vistualia, navigia, lignamina & equos*" paganis adportata fuisse ab hospitibus. In nutrimentis frumentum imprimis intelligas; Carelii namque, uti jam nomen eorum, e voce Fennica *farja*, grex, ortum, significat 15), præ cæteris Fennis re pecuaria insignes, eidemque magis quam agriculturæ intenti fuisse videntur, quare in terra sua, partim paludibus & lacubus, partim rupibus & lapidibus obducta, pene certe haud raro carebant, & licet sæpissime e Russia huic inopiæ subvenire licuerit, evenit tamen interdum, ut boreales ejusdem imperii regiones, ipsa Magna Novgorodia haud excepta, penuria frumenti premerentur, quibus occasionibus iis quoque mercatores exteri alimentis succurrerunt 16). Equos vero adlatos, quorum etiam fit mentio, vix Carelios tangere putaverim: nostri scilicet singulari cura bestias hasce foventes, apud vicinos, ut nunc quoque, inde erant notati, quare partem terræ eorum Annalista Novgorodicus equarum
fre-

frequentem (кобылиньская Корьла) appellat 17); unde Carelia hisce animalibus abundasse, neque iisdem ex aliis terris adferendis indiguisse videtur. Dubium quoque arbitramur, num lignaminibus, i. e. ut interpretatur Cel. PORTHAN, lignis ad fabricandas naves idoneis 18) eos instruere debuerint Germani: Carelia enim quæ hucusque, licet tantum in regionibus, quæ a mari sunt remotiores, trabium copiam servavit, tunc haud facile iis carere potuit, quare etiam hospitibus, imperium Russicum intrantibus, i. e. inde "a Berko" permisum erat "libere uti silva secando" 19). Præterea non Russiam advehebantur proventus silvatici, verum e contrario in mercibus inde & ex toto Aquilone exportatis apparent lignamina navium ædificationi inservitura 20). Forsan igitur ad Papam relatum erat paganos a mercatoribus materia rei maritimæ idonea, v. c. ancoris, rudentibus &c sustentari, quod vero in Curia Romana, ubi manca admodum erat noticia terrarum abditarum, de ligno quoque intellectum est; illud igitur in rebus e Carelia evectis numerandum esse putamus. Catalogus mercium e Svecia seculis XIV & XV (quo tempore scilicet tota nostra patria eidem jam paruit) ab Hanseaticis elatarum, quem exhibet Cel. SARTORIUS 21) varias continet res, quibus nostra quoque abundavit Carelia; neque igitur in errorem incidere vereamur, ubi contendimus nostrates quibusdam earum jam seculis XII & XIII necessaria, teste historia sibi adducta, mercimonia a mercatoribus præternavigantibus commutasse. Primarium in hisce obtinent locum ferarum pelles, in quibus, præter nunc quoque apud nos sæpe obvientes, urforum scilicet, luporum, vulpium, martium, sciurorum &c. adhuc OLAI MAGNI tempore abundanter reperiebantur castorinæ 22). Vitulos marinos nostro adhuc ævo in sinu Fennico & lacubus Ladoga & Saima degentes, Hanseaticisque gratos, jam tum a no-

stratibus captos & venditos fuisse credas; neque fructus rei pecuariæ, caro nimirum, butyrum & lardum, item piscaturæ proventus 23) a mercatoribus contemnebantur. Quæ vero ab OLAO MAGNO de propria Fennorum mercatura enarrantur, eos scilicet florenti urbis Visbyæ ætate in iis fuisse gentibus, quæ navibus suis mercenariis ibi appulerunt 24), si omnino attentione sint digna, certe non ad ea tempora referri possunt, de quibus nobis est fermo; ejusmodi namque negotiatio majorem exigit culturæ gradum, quam quæ in populo, imperii forma ordinatim composita adhuc destituta, quærat. — Carelios re pecuaria, venatu & piscatura in ista ætate maxime fuisse occupatos, & ex iisdem victum sibi comparasse, e præcedentibus jam colligat benevolus lector; neque tamen agriculturam inde ignotam vel contemtam iis fuisse, e Mythologia eorum colligas, ubi scilicet certa occurrunt numina, singulis frugibus & oleribus 25) præfecta. De vitæ genere autem & de conditione domestica nostratium seorsim disserere, supervacaneum arbitramur, quum cæteris Fennis parum dissimiles fuisse videantur, eorumque omnium mores a Cel. PORTHAN plene & accurate jam examinati expositique sint 26).

-
- 1) Sartorius Geschichte des Hanseatischen Bundes, Th. I, S. 189 ff.
 2) Sartor. I. 197.
 3) SAXONIS GRAMM. Hist. Dan. ed. Sephanus L. XIV p. 271.
 Cfr. KARAMS Ист. Росс. Ч. III, стр. 207.
 4) DREYER Specim. p. 60: "*Ruteni, Goti, Normanni & ceteræ gentes orientales, absque theloneo & absque hausa, ad civitatem sepius dictam (Lubecam scilicet) veniant & recedant*".
 5) Cfr. Lehrberg, S. 257. 6)

- 6) DREYER Spec. p. 176.
- 7) Sartor. I, 197.
- 8) Ejus mentio fit in carminibus vetustis Fennicis: Cfr. Schröters finnische Runen, S. 86, B. 21. Linteum in Germania textum magna copia in Aquilonem fuisse evectum testatur quoque Cel. SARTORIUS I, 317.
- 9) Sartor. I, 320. Neque tamen inde oppugnare volumus sententiam ab Ill. KARAMSIN (Ч. III, cmp. 205) prolatam, ubi contendit eandem mercem in Tauride quoque a Russis fuisse emtam.
- 10) Wifon wifwyn Wiipurisfa,
Kauwan Suola = kaupungisfa.
Schröters Finn. Runen, S. 112.
- 11) Rüh's Finld. Svensk öfv. I, p. 7.
- 12) PORTMAN Sylloge Monumentorum p. 31 sq.
- 13) l. c. p. 42 sqq.
- 14) l. c. p. 17 sq. p. 22 sqq. p. 27 sqq.
- 15) Quæ namque a Præcl. GANANDER (Mythol. Fennica p. 31) antiquiorum inniso auctoritati afferuntur, Carelios scilicet a filio quodam Fornjoteri, cognomine Kare, originem ducere, nimis fabulosa esse arbitramur, quam quibus in historia tribuantur locus.
- 16) Ejusmodi exemplum prodit annus 1230: vid. I Hbrp. cmp. 498 sq. II Hbrp. 118 — 120. KARAMS. Ч. III, cmp. 262 sq.
- 17) I Hbrp. cmp. 602.
- 18) Syll. Monum. p. 30, nota e.
- 19) DREYER l. c. p. 177.
- 20) Sartorius I, 202 u. 319.
- 21) Sart. II, S. 481, nota.

21) "*Maxima horum animalium (castorum) abundantia est in
"Septentrionalibus aquis"*. OL. MAGN. L. XVIII C. V.

23) Antiquiore de proventibus Careliæ teste destituti OLAVI MAGNUM consulere debemus; ab eo salmones, percæ, trutæ, gobiones iis annumerantur piscibus, quibus abundavit olim Carelia. Cfr. Lib. XX, Cap. XIX & XXVIII. Attilorum copia tum certe æque ac nunc gavisata est. Num haleces olim in mari Baltico & sinu Botnico repertæ, (OL. MAGN. Lib. XX. Cap. XXIX. Rûhs Gesch. Schwed. III, S. 61), etiam in Fennico captæ fuerint, incertum nobis habemus.

24) l. c. Lib. II: Cap. XXIV.

25) Recte quidem contendit Cel. Rûms (Fld. och dess Inv. I, s. 21 och 44) quædam olerum genera, e. c. cramben (Fenn. kaali, Svet. kâl) cannabin (hamppu, hampa) linum (liina, lin) denominatione sua Svecicam prodere originem; quod vero inde colligendum esse putat, eadem post occupatam Fenniam demum majoribus nostris innotuisse, saltem de lino & cannabi urgeri non posse existimaverim; nostrates scilicet unde tam perfecte ediscere potuerint artem textoriam, quam e lingua eorum, vocabulis ad eandem pertinentibus, locupletissima apparet (cfr. PORTH. ad Juust. p. 66), nisi materia texendo idonea præditi fuerint. Qui vero lanam solam in arte hacce excolenda adhibitam putaret, mox copia denominationum, diversa lintei genera significantium de contrario convinceretur.

26) PORTH. ad Juust. p. 58 sqq.